

»Overordnet handlede udstillingen om min russiske mormors næse«

Nogle gange kan det føles som at blive stillet over for et fremmed sprog, når man læser om kunst. Vi har bedt fire kunstnere fortælle om en konkret udstilling og læst, hvordan det blev beskrevet af kuratoren, for at undersøge kunsten over for kunstens sprog

DEL ARTIKEL

Anne Reil-Gammelgaard

Værket 'Big Nose' er en kopi af Vladimir Putins næse og stammer fra Kristoffer Ørums udstilling 'Putins næse' i Møstings Hus, 2019. På udstillingen rappede næsen om immigration og savnet efter Rusland.

 PALLE BO NIELSEN

KULTUR

2. oktober 2020

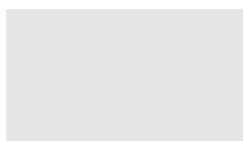
Kan jordlugtende rødbedesuppe dryppende fra væggene være et udtryk for national identitet? Og kan en niqab syet af sorte hår sætte ord på det komplekse forhold mellem kønnene i Afghanistan?

Som beskuer kan det nogle gange være svært at forstå kunsten i forhold til de ord, der sættes på den. Men hvad tænker kunstnerne selv?

Vi har talt med fire kunstnere om spændingsfeltet mellem konkrete værker og andres fortolkning.

»Det var, som om man for et øjeblik blev til Putin, der talte om, hvor overlegen den russiske mand er«

Kristoffer Ørum, visuel kunstner

 PALLE BO NIELSEN

»Jeg lavede en udstilling, som hed 'Putins næse'. Overordnet handlede udstillingen om min russiske mormors næse og mit eget forhold til min russiske baggrund. Jeg plejer at sige, at idéen til udstillingen kom, da jeg engang en mørk novemberdag var på vej hjem på cykel efter at have købt ind.

Jeg kiggede ned i indkøbsposen med rødbeder i, som lå i min cykelkurv. Et øjeblik synes jeg, at der var én, der ligner min mormors næse, eller måske mindede den om det billede af Putins næse, jeg lige havde set på Facebook. Senere, i køkkenet mens jeg laver rødbedesuppe, overvejede jeg, om det måske var min egen næse, rødbeden mindede om. Om natten drømte jeg om duften af rødbeder og mit rødbedefarvede pas, min mormors rødbedesuppe, romanen 'Næsen' af den russiske forfatter Gogol og Glyptotekets samling af løsrevne næser fra buste og statuer. Nu har jeg efterhånden fortalt den så mange gange, at den er gået fra at være en erindring til en god historie, og sådan er det med projektet i det hele taget.«

»Ud af den oplevelse lavede jeg et større projekt, der tog udgangspunkt i en rekonstruktion af Putins næse ved hjælp af 3D-scanningssoftware. Jeg rekonstruerede også min mormors næse ud fra det eneste foto, jeg havde af hende. Derefter lavede jeg et billede af min egen næse baseret på alle de billeder af mig, der er på de sociale medier, og endelig lavede jeg en model af en rødbede, som så ud som den, jeg så i cykelkurven. Alle fire næser hang på væggen som en slags masker.«

»Derudover lavede jeg en del andre elementer, der også undersøgte området mellem hukommelse, identitet og overvågning. Blandt andet en videoinstallation, hvor man fik Putins ansigt projiceret hen over sig. Det var, som om man for et øjeblik blev til Putin, der talte om, hvor overlegen den russiske mand er, og om hvor dekadente de vestlige samfund er. Der var også et helt rum malet lyserødt med rødbedesaft, der lugtede meget jordagtigt af min barndoms rødbedesuppe. Og en russisk rap, sunget af en legemshøj kopi af Putins næse. Kort sagt en masse associative fragmenter. På samme måde består de fleste af mine projekter tit af mange elementer, der tilsammen danner en fortælling. Det museale, og dermed formidlingstekster og iscenesættelse, er en del af min praksis, så på den måde minder jeg som kunstner lidt om en kurator.«

»Når en udstilling skal beskrives, syntes jeg, at det bør være muligt at beskrive det, man ser, i hverdagssprog. Teksten er der jo netop til at lukke folk ind, som måske ikke normalt kommer i kontakt med samtidskunst og dens koder. Nogle gange kan formidlingstekster, i stedet for at lukke op, komme til at gøre det endnu sværere at forstå det, man ser. Især hvis man får at vide, hvordan man skal have det, for eksempel: 'Denne udstilling ændrer din verden', og hvis man ikke har det sådan, så føler man sig tit forkert eller bliver skuffet over at blive lovet noget, man ikke får. En del tekster er skrevet i et sprog, hvor man tænker: 'Gud, hvor avanceret, jeg skal virkelig være klog for at forstå samtidskunsten', og det tror jeg ikke, hjælper nogen. Noget af det dejlige ved samtidskunst er jo, at man gerne må tolke og forstå den ud fra ens eget liv og erfaringer.«

»Jeg kunne godt ønske mig, at der nogle gange var en afsender på teksterne om udstillingerne, for at de kunne blive mere personlige og mindre fluffy, fordi en specifik person måske har set noget bestemt i et værk og synes, at det handler om noget bestemt. Sådan en personlig udlægning giver en læseretning, som man som læser kan stå på eller lade være. Men tit står det der på væggen uden afsender, meget autoritativt og abstrakt, og så bliver det svært at gå til, eller vide hvem man skal diskutere med, hvis man har en anden oplevelse.«

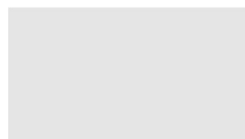
Uddrag fra Møstings Hus' beskrivelse af »Putins næse«, 2019

Putins næse er et flerårigt projekt, der søger at vende overvågningssystemernes forsimplede identitetskategorier og værktøjer mod dem selv. På denne måde genovervejer Ørum forholdet mellem national identitet, mad, krop og overvågning. Håbet er at åbne op for en

identitetsmodel, hvor det er muligt at være fremmed, dansk, krop og digital repræsentation på samme tid.

»Jeg købte en masse syntetiske parykker i en parykbutik i Syrien og syede dem sammen«

Lilibeth Cuenca Rasmussen, performance- og installationskunstner

✉ ANDERS SUNE BERG

»I 2011 lavede jeg en performance og havde et værk hængende på Venedig Biennalen under temaet ytringsfrihed. Min performance hed 'Afghan Hound' og handlede om, hvordan mænd og kvinder er segregeret i Afghanistan, og hvordan man finder nogle måder at være sammen på på tværs af kønnene. Det vil sige, at der opstår nogle komplekse køn, som man nærmest, i vores kontekst, kan fortolke til at være nogle queerpersoner. Det var den problematik, som min performance handlede om. Jeg havde et kostume på skabt af flere lag. Det yderste var en niqab lavet af ægte hår. Dette statement var modsætningsfyldt i sig selv, fordi man normalt bruger niqaben til at skjule håret med. Senere brugte jeg samme idé til et andet værk, hvor jeg købte en masse syntetiske parykker i en parykbutik i Syrien og syede dem sammen. Jeg købte alt, hvad parykbutikken havde dengang.«

»Min performance 'Afghan Hound' var også en reference til hunderacen afghan hound, på dansk afghansk mynde, som er tynd og har meget langt, glat hår. Hårniqabben brugte jeg til at transformere mig selv til fire forskellige karakterer. Jeg gik fra at være en kvindelig politiker og frihedskæmper i en niqab til at bruge den som en kappe og blev en afghansk *warlord*, som er en meget maskulin mand. Derefter til Bacha Bazi, som er en mand, men klædt ud som en dansende kvinde, som danser for mænd i selskaber, hvor der ikke må være kvinder. Og så er jeg en karakter, som er en pige, der er klædt ud som en dreng, kaldet en Bacha Posh. For hvis der i en familie i Afghanistan ikke er nogen sønner, vælger de nogle gange en af døtrene, som de klæder ud som deres søn i løbet af hendes opvækst. Når hun så bliver kvinde og får sin menstruation, bliver hun giftet væk som en kvinde og er ikke søn længere. På den måde får hun frarøvet den frihed, som hun havde, da hun udadtil agerede som dreng.«

»Når det gælder formidlingen af mine værker, vil jeg hellere have, at formidlingen af værkerne og udstillingerne er højtflyvende, end at den taler ned til publikum. Der fandt de en fin balance på Venedig Biennalen og senere på de kunstmuseer i Danmark, hvor jeg lavede min performance.«

»Jeg vil hellere slå ord op, jeg ikke forstår, når jeg går på museum, end at blive talt ned til. Jeg tror, der er nogle museer, som er meget opmærksomme på publikumstal og besøgstal. Det er meget populistisk, når et museum på en udstilling om for eksempel dyr, skriver 'Har du selv en kat derhjemme? Hvordan ser den ud?'. Jeg tror ikke, den kunstner, der har lavet udstillingen, har tænkt, at det skulle formidles sådan. Det er også i tv, hvor man mange steder er formynderiske over for seerne. Som om vi ikke selv kan tænke, og de har en forudindtaget idé om, at publikum er dumme, og de dermed ikke appellerer til refleksion eller intellekt. Det synes jeg, man skal, når man har

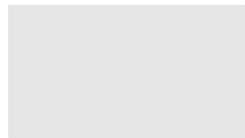
med kunst at gøre.»

Uddrag fra Horsens Kunstmuseums beskrivelse af performanceværket 'Afghan Hound', som Lilibeth Cuenca fremførte efter Venedig Biennalen i 2011

'Afghan Hound' tager afsæt i fire forskellige personer eller stemmer fra Afghanistan. Den er rettet mod de komplekse forhold mellem kønnene, der opstår, når mænd og kvinder lever adskilt fra hinanden, og maskulinitet er dominerende. Når seksualitet undertrykkes, konstrueres nye begreber om køn. Værket giver lyd til undertrykte stemmer, men kommunikerer også fortællinger fra den afghanske tradition og kultur ved at udfordre den vestlige verdens ofte stereotype og forsimplede opfattelser af den arabiske verden.

»Faktisk var min gallerist ret spændt på, hvad folk ville sige til, at der nu skulle hænge en eller anden gammel IKEA-låge og fem brædder«

Frederik Næblerød, billedkunstner

📷 ALICE FOLKER

»Min kammerat Casper Aguila og jeg lavede en udstilling på Alice Folker Galleriet, som hed 'Off-Grid'. Det hele startede med, at vi fik lov at bruge en gård i Vig. Bondemanden, som havde gården, sagde bare: 'Der er ikke nogen vinduer, der er ikke noget varme, der er ikke noget el, og jeg vil ikke bruge det, så I kan bare give den gas'. Og så var vi der i cirka to år, hvor vi bare fyrede den af. Vi malede overalt – på lofter, vægge, på bænke udenfor og malede mærkelige smileyer på taget. Vi gik meget op i, at der ikke måtte være noget affald, og alt malingen, som vi malede vores motiver med, hentede vi fra genbrugspladser, hvor vi også fandt gammelt træ og IKEA-låger. Vi besluttede os for, at vi ikke måtte gå ned i Silvan og hente fem liter hvid maling. Du ved, vi måtte kun male med det, vi fandt. Og en dag fandt vi ti liter grøn maling, så hele den ene længe af gården blev grøn. Vi havde det så sjovt deroppe, det var virkelig en fest.«

»Det kunne virkelig noget bagefter at hænge det hele ind i et helt hvidt gallerirum og stille nogle af de underlige træskulpturer, vi havde lavet i gården, på et helt fint parketgulv. Det lignede jo pludselig noget, der var lavet på et flot, stort atelier. Men faktisk var min gallerist ret spændt på, hvad folk ville sige til, at der nu skulle hænge en eller anden gammel IKEA-låge og fem brædder. Men det blev jo solgt. Den gamle IKEA-låge, som jeg havde tegnet en hest på, blev solgt til 20.000 kroner. Folk købte rent faktisk de her værker.«

»Det kan være vildt svært det med at forholde sig til formidlingen af ens kunst på museer eller i gallerier. Vi havde faktisk lige en diskussion om det forleden, mig og nogle af mine venner. For kunsthistorikere kan godt lide at gætte sig til ting, som for eksempel om en kunstner har lavet en eller anden rød stol på grund af noget i forholdet til moren, hvor det slet ikke var det, det handlede om. Men jeg synes også, at hvis man laver et værk, som er tilgængeligt for alle, så må man også regne med, at folk sætter nogle ord på

det og prøver at bringe det ind i den kontekst, de selv arbejder i.«

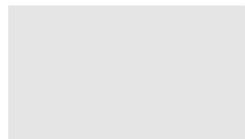
»Der kan sagtens være kunsthistorikere, som overfortolker mine værker helt vildt, men det kan jeg også godt selv komme til. Nogle gange tænker jeg 'Wow, det her nye værk er megapolitisk i relation til Trump og USA', men først efter jeg har lavet det. Og tit laver jeg nogle figurer ud af det blå, og først bagefter tænker jeg 'Ej, hvor sjovt, det ligner tre damer det her', og så kalder jeg dem Grandma 1, 2 og 3. Der er jeg nok lidt flyvsk.«

Uddrag fra Alice Folker Galleriets beskrivelse af deres udstillinger med Frederik Næblerød og Casper Aguilas værker, blandt andet udstillingen 'Off-Grid' i 2019. Teksten er lavet i samarbejde med kunstnerne:

Næblerøds og Aguilas kunstneriske praksis – både hver for sig og sammen – er drevet af en umiddelbar lyst og en uforbeholden trang til at skabe og udtrykke sig. Tegning, keramik og maleri blander sig med fotografi, collager og installationer i stor skala. Motiverne kredser om emner, der relaterer sig til tabuiseringer, eufori og kontroltab og rummer en udtalt søgen efter holdepunkter i en verden i konstant forandring.

»Vi pillede tapet af væggene, så de stod åbne ligesom porer, en åben hud«

Kirstine Roepstorff, billed- og installationskunstner

Kirstine Roepstorff, 'Renaissance of the Night', 2018. Installationsview, Kunsthall Charlottenborg, 2018.

📷 ANDERS SUNE BERG

»Min udstilling 'Renaissance of the night' på Kunsthall Charlottenborg udsprang af en udstilling på Venedig Biennalen, som handlede om mørkes vigtighed og nærende kraft.«

»Udstillingen i Venedig var skabt i en smuk renæssancehave, men på Charlottenborg på første sal lavede jeg et tørt landskab, en tørhave. Vi pillede tapet af væggene, så de stod åbne ligesom porer, en åben hud. Vi lagde grus og havefliser og byggede betonelementer op. Udstillingen bestod af en lang række gallerier, som gik rundt om et meget stort rum i midten. For hvert rum, man kom ind i, blev der en tak mørkere. Man skulle dermed tættere og tættere på for at se værkerne i rummene. Værkerne var betonskulpturer, trætotemmer, bronzemobiler og collageværker af papir og store billeder på væggene.«

»Interessant nok var der mange, der kom ud og var oprevede over, at de for eksempel havde set torturbilleder i mørket. Det viste sig, at det var nogle billeder af tryllekunstneren Houdini, som havde bundet sig selv fast til en stol, og som en del af en tryllekunst prøvede at slippe fri. Fordi vi i mørket er frataget noget af vores syn, bruger vi andre sanser og danner vores egne billeder af, hvad vi tror, vi ser. Der var mange lag i udstillingen, og til sidst endte man i et mørketeater, som var helt mørkt. Hele vejen igennem udstillingen var der grus under ens fødder, der knasede, når man gik, men når man kom ud af mørket, trådte man ud i et tykt sandlag, så der blev stumt og utroligt stille.«

»Sammen med udstillingens kurator, Aukje Leputre Ravn, og Nana Friis,

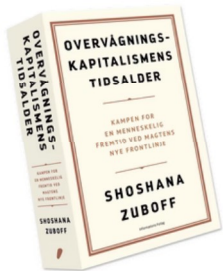
som arbejder i mit studio, stod jeg for meget af presseformidlingsmaterialet, som jeg gerne så var mere abstrakt og flydende. Men her var det vigtigt for Charlottenborg, at det blev formidlet til hvem som helst, der kom ind fra gaden. Det er altid den dans, man tager mellem kunstner og formidler. Det er en meget fin balancekunst at give folk et håndtag, så de føler, de kan gå ind i en udstilling med en form for tryghed, og samtidig appellere til deres modighed og egen fortolkningsevne.«

»Kunsthistorikere og formidlere vil gerne formidle til den brede befolkning. Det vil jeg sådan set også, men jeg tror på, at man kan vække folks nysgerrighed mere med abstrakte tilgange end meget konkrete tilgange. Og jeg ser også, at netop evnen til at abstrahere og have tillid til sine egne sansninger er noget af det vigtigste, kunsten kan give tilbage til beskueren.«

Uddrag fra beskrivelse af Kirstine Roepstorffs udstilling 'Renaissance of the Night' på Kunsthal Charlottenborg, 2018

Renaissance of the Night sætter fokus på mørket og vores kulturelle forståelse af det. Mørket kan både være et fysisk fænomen – en mangel på lys – men det forbindes også med aspekter af menneskets psyke, søvnen og underbevidstheden. Det kan være en tilstand af frygt og uvished og samtidig udgøre vores fælles universelle fundament; det urstof, hvorfra vi alle kommer. Med tesen om, at vi i dag lever i en 'overbelyst' verden, hvor lyset dyrkes som en absolut sandhed, mens mørket associeres med det ubehagelige og ukendte, undersøger Kirstine Roepstorff vores sanselige fokusering på mørkets potentiale. Kan mørket være en energi og en transformerende kraft snarere end summen af det store ukendte, som vi er tilbøjelige til at undvige? Hvad sker der, hvis vi giver os hen til det mørke?

AKTUELLE BØGER FRA INFORMATION

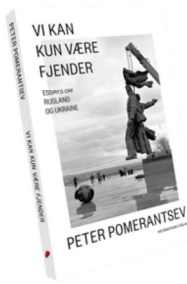
Overvågningskapitalismens tidsalder (Paperback)
Shoshana Zuboff
Kr. 237,95
<<https://butik.information.dk/products/overvagningskapitalismens-tidsalder>>

Hvordan løser vi fremtidens fertilitetsproblemer?
Lone Schmidt & Anja Pinborg
Kr. 41,95
<<https://butik.information.dk/products/hvordan-loser-vi-fremtidens-fertilitetsproblemer>>

Kunstner i arbejde
Bojana Kunst
Kr. 254,95
<<https://butik.information.dk/products/kunstner-i-arbejde>>

Vi kan kun være fjender
Peter Pomerantsev
Kr. 147,95
<<https://butik.information.dk/products/vi-kan-kun-vaere-fjender>>

Du sparer 15% på bøger som abonnent på Information
<<https://butik.information.dk/>>